Perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä

Kansallisen turvallisuuden yksikkö
Petri Knape ja Johanna Hakala
23.4.2021 TiV

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä

- Eduskunta on edellyttänyt siviilitiedustelulainsäädäntöä koskevassa vastauksessaan,
  - että hallitus seuraa tarkkaan lainsäädännön tehokkuutta ja tuloksellisuutta, toimivuutta, oikeusturvan toteutumista ja muuta soveltamista
  - ja että asiasta annetaan perustuslaissa tarkoitettu selvitys

- Sisäministeriö antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle 16.12.2020 päivätyn selvityksen

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä

Kaksi päälakia:

- laki poliisilain muuttamisesta (581/2019), jolla lisättiin poliisilakiin 5 a luku (siviilitiedustelu)
- laki tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa (582/2019)

Voimaan 1.6.2019

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä – rakenne

- **Johdanto**
- **Kansallinen turvallisuus ja siviilitiedustelu**
  - ➢ kansallisen turvallisuuden käsite
  - ➢ Sopimus Euroopan unionista (SEU) 4 artikla 2 kohta
- **Siviilitiedustelun ohjaus**
  - ohjaus ja siviilitiedustelun painopisteiden asettaminen
    - ➢ yhteensovitusmekanismit sotilastiedustelutoimintaan
    - ➢ ministeriöt, tiedustelun ja tilannekuvan koordinaatioryhmä, TP-UTVA

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä – rakenne - jatkoa

- **Siviilitiedustelulainsäädännön vaikutus suojelupoliisin toimintaan – tehokkuus ja tuloksellisuus**

  - Voimavarat
    - uhkaympäristön muutos ja voimavarojen taso vaikuttavat lainsäädännön toimeenpanoon
    - tietoliikennetiedustelun tekninen toteuttaja PV:n tiedustelulaitos

  - Suojelupoliisin toiminnan perusajatus ja uusittu organisaatio tukevat siviilitiedustelulainsäädännön mukaista toimintaa
    - oma tiedonhankinta yhdessä kv. yhteistyön ja viranomaisyhteistoiminnassa saadun tiedon kanssa muodostavat Supon raportoinnin tietopohjan

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä – rakenne - jatkoa

- **Siviilitiedustelulainsäädännön tuloksellisuus, tehokkuus ja toimivuus sekä havaintoja lainsäädännön kehittämistarpeista**

  - Tiedustelun toteuttaminen
    - ➢ Tiedustelun kohde
    - ➢ Tiedustelumenetelmät
    - ➢ Lainsäädännön soveltaminen; joitakin näkökulmia tiedustelumenetelmiin
      - ✓ pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävä tila
    - ➢ Ulkomaantiedustelu ja kv. yhteistyö
    - ➢ Viranomaisten yhteistoiminta ja tiedustelutiedon luovuttaminen rikostorjuntaan
      - ✓ ns. palomuurisäännös, poliisilaki 5 a luku 44 §, EOA ottanut oma-aloitteenaan (EOAK/289/2021) selvitettäväksi soveltamisen
    - ➢ Suojelupoliisin tiedonsaantioikeudet
      - ✓ tiettyjen tiedonsaantioikeuksien palauttaminen kansallisen turvallisuuden suojaamiskyvyn kannalta (liityntä sektoriviranomaisten sääntelyyn ja esitutkintatoimivaltuuksien poistamiseen)

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä – rakenne - jatkoa

- **Siviilitiedustelulainsäädännön toimeenpanoon ja toimivaltuuksien käyttöön vaikuttava tekijä**
  - Supon virkojen täyttömenettelyn tarkistaminen tietyissä tehtävissä
  - lakihanke – 30.11.2021
- **Oikeusturvan toteutuminen**
  - Supon valvonta aiempaa kattavampaa. Ulkoiset ja sisäiset laillisuusvalvojat sekä muut toiminnan aikaiset oikeusturvamekanismit
- **Yhteistyötahojen näkemyksiä** (kuulemiskierroksen palautetta**)**
  - alustava näkemys, että lainsäädäntö yleisellä tasolla toimivaa
  - viranomaisten yhteistyö yleisesti ottaen toimivaa
  - valvontajärjestelmä vaikuttaa toimivalta
  - kehittämistarpeita esitetään

Selvitys siviilitiedustelulainsäädännöstä – rakenne

- **Lopuksi**
  - yleisesti ottaen lähtökohtaisesti toimiva kokonaisuus
  - tietoa pystytty hankkimaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavista toiminnoista
  - soveltamisaika lyhyt selvitystä annettaessa (noin 1,5 vuotta) –tarkempia johtopäätöksiä tulevaisuudessa
  - sisäisen ja ulkoisen valvonnan kokonaisuus osoittautunut toimivaksi, valvontakokonaisuutta kehitetään
  - voimavaroja tarkasteltava toimintaympäristön vaateiden mukaan
  - valtioneuvoston selonteko 2021

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi